

DEL LKA

EG LUTÉ

MARCH

1997

KOVAS

Vol. 48 / Nr. 3

E G L U T Ė

KOVAS / MARCH / 1997 Vol. 48 / Nr. 3

TURINYS

- 1 VELYKOS, *J. Minelga*
- 2 VERBŲ SEKMADIENIS
- 3 VELYKŲ ŠVENTĖ
- 4 IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO
- 6 VELYKOS, *Tomas Kasiulis*
- 7 MARGUČIŲ RIDENIMAS
- 8 LIETUVA – VĖL LAISVA, *Sigitas Geda*
- 10 IŠ ISTORIJOS LOBYNO
- 13 IŠ PASAKŲ SKRYNIOS
- 15 MŪSŲ KŪRYBA
- 18 KAZIUKAS – KNYGNEŠIO PADĖJĖJAS, *Pranas Mašiotas*
- 22 TIKIU, *Irena Šerelienė*
- 24 SPORTAS, *Edvardas Šulaitis*
- 26 AR ŽINAI?
- 28 KAS GIRELĖJ, *Kazys Jakubėnas*
- 30 GALVOSŪKIAI
- 32 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Viršelis : Virginijos Kalinauskaitės

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus: prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Redakcinis kolektyvas: Alicija Brazaitienė, Vida Brazaitytė, Regina Kučienė,
Aldona Rauchienė, Edvardas Šulaitis, Irena Šerelienė.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTE, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.
Printed by DRAUGAS, Chicago, IL 60629.

VELYKOS

J. Minelga

Velykos! Velykos!
Pievelės jau plikos –
Be sniego.
Iš miego pabudo gamta.

Pražydo purienos
Žiūrėkit – ne vienos!
Melsvutės
Žibutės
Pakvipo šile.

Žydėkite, gėlės!
Mūs Viešpats jau kėlės.
Tuoį bėkim,
Skubėkim
Pagarbinti Jį.

VERBŲ RYTO LINKĖJIMAI

VERBŲ SEKMADIENIS

Visi laukia Verbų sekmadienio. Verboms šakeles laužia savaite anksčiau, kad jos išsprogtų. Naudoja žilvyčių, beržo, kadagio (ėglio) šakeles. Prie verbos dedamos visokiausios gelės. Verbas surišdavo įvairių spalvų vilnoniais siūlais.

Verbų sekmadienį kiekvienas stengiasi anksčiau atsikelti ir duoti verba miegančiam, sakant: ne aš mušu, verba muša. Ar žadi Velykaitį? Verbas nešdavo į bažnyčią pašventinti ir laikydavo visus metus. Žmonės tikėjo, kad jei namas iškaišytas verbomis, netrenks perkūnas, neateis velniai.

VERBOS

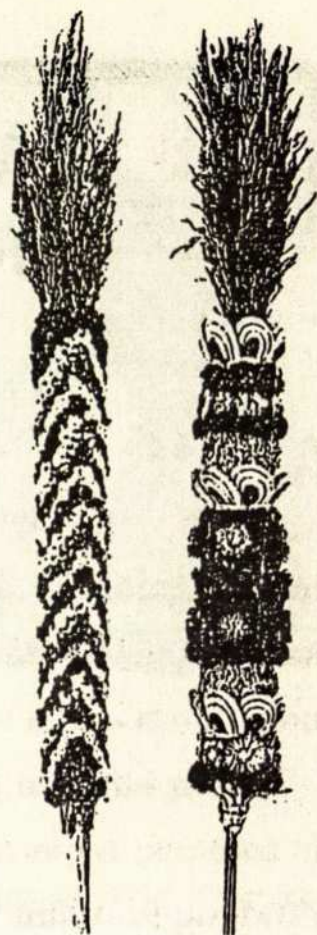
Buvo Verbų sekmadienis. Vaikai su tėveliais buvo bažnyčioje. Jie parsinešė pašventintus palmių lapus. Mamytė juos gražiai surišo ir pakabino po Dievulio paveikslu. Tuo metu atėjo močiutė. Ji atnešė anūkams puokštę pilkų katučių.

— Vaje, kokie gražūs katučiai, – džiaugėsi vaikai.

Močiutė atsisėdo šalia anūkelių ir ėmė pasakoti:

— Tie katučiai tai žilvičio krūmo žiedai. Gaila, kad neturim kadugio. Kadugys yra krūmas su žaliais švelniais spygliukais. Kai gyvenome Lietuvoje, tai kadugio šakeles sudėdavom su žilvičio katučiais ir nešdavom Verbų sekmadienį į bažnyčią šventinti. Tai lietuviškos verbos.

— Amerikoje tik palmių lapus tešventina. Gaila, kad neturime gražių lietuviškų verbų, – apgailestavo vaikai.

Volelinės verbos

VELYKŲ ŠVENTĖ

Šv. Velykos yra Kristaus prisikėlimo šventė

Senovės Lietuvoje Velykos buvo švenčiamos kaip gamtos prisikėlimo šventė. Margučiai simbolizavo gyvybės atsiradimą. Tikėjo, kad kiaušinis turi galią suimti žmonių ir gyvulių ligas. Kiaušinius aukojo derlių dievams, nešdavo ant kapų. Vilniuje Gedimino kalne rastas akmeninis margutis. Dainų slėnyje rastas kaulinis kiaušinis. Šie kiaušiniai žemėje išgulėjo kelis šimtus metų.

Anksčiau kiaušinius dažė primityviais dažais: ažuolo žieve, svogūno lūkštais, samanomis, šieniu ir t.t. Raštai ant kiaušinių išliejami vašku ar skutinėjami. Margučių raštai yra saulutės, žvaigždutės rūtelės, eglutės, paukščiukai. Tai iš senų pagoniškų laikų likę ženklai, kai garbino saulę, mėnulį, žalčius ir t.t.

IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO

KODĖL DAŽO KIAUŠINIUS

Buvo vienas labai geras karalius. Visi žmonės jį labai mylėjo. Ir ne tik žmonės! Jį labai mylėjo ir gyvuliai, ir paukščiai. Tik karalius buvo nelaimingas – neturėjo vaikų. Ir žmonės buvo nelaimingi – kas valdys kraštą, kai karalius numirs?

Kartą karaliui gimė sūnus. Visi baisiai apsidžiaugė. Džiaugėsi ir žmonės, ir paukščiai, ir gyvuliai. Iš to džiaugsmo višta padėjo raudoną kiaušinį.

Nuo to laiko ir žmonės pradėjo dažyti kiaušinius. Mat nemokėjo kitaip savo džiaugsmo parodyti.

VELYKĖ

Velykų bobutė – Velykė yra gera gera senutė, kuri pamiškėje dažo kiaušinius. Kai prieš Velykas ateidavo koks senelis, tai vaikams pasakodavo: „Jau mačiau Velykę, pakrūmėje dažančią kiaušinius“. Kiti sakydavo, kad Velykė primerkia visokių žolelių, samanėlių ir pakrūmėje dažo kiaušinius, kad kiškučiai padeda jai dažyti, kad jie parūpina malkų ir verda kiaušinius. Velykė

nudažytus kiaušinius sudeda į vežimėlį ir veža geriems vaikams. Vežimėlį traukia kiškučiai. Velykės botagėlis – saulės spindulių.

Mažiems geriems vaikams Velykė palieka po du įvairių spalvų kiaušinius. Velykės kiaušiniai būna kitoniški nei kad yra namuose... Kartais vaikui padeda tik vieną kiaušinį, sakydami: „Mat, buvai negeras, tai Velykė tik vieną kiaušinį padėjo.“

Vienoj šeimoj mažas berniukas buvo pripratęs keiktis. Dar kaip reikiant kalbėti nemokėjo, o kai pykdavo, tai tuoj murmėdavo keiksmazodžius. Motutė ir pabardavo, ir kartais palupdavo, bet niekas nepadėjo. Tada motutė jam pasakė: „Matysi, kad toks esi keiksminkas, Velykė kiaušinių tau nepadės“. Velykų rytą tas berniukas pabudęs žiūri – padėtas vienas kiaušinis, ir tas negražus, juodas. Jis murmėdamas sako: „Kam toks negražus kiaušinis, ne taip, kaip kitų“. Motutė jam tarė: „Užtat, kad tu keikies, matyt, šitą kiaušinį padėjo velnias. Tikrai negražus ir dar medinis“. Nuo to karto berniukas paliovė keiktis.

Velykės kiaušinius vaikai labai saugodavo. Jos kiaušinius laikydavo iki Velykėlių (I sekmadienio po Velykų) ir dar ilgiau, jeigu buvo labai gražūs. Velykėlėms vėl virdavo kiaušinius.

„Maži vaikai gaudavo iš Velykės kiaušinių. Jie būdavo padėti Velykų rytą ant lango arba lovelėje prie pagalvėlės. Vaikai, Velykų rytą pabudę, tuoj žiūri, ar jau buvo Velykė. Kai pamato įvairiai nudažytus kiaušinius, pasiima ir vėl bėga į lovele. Džiaugsmui nebuvo galo. Dabar vaikai galvoja: „Kaip Velykė įėjo į gryčią?“ Namiškiai jiems ne kartą pasakojo, kad Velykė įeina visur: jai nereikia nei langų, nei durų darinėti.

Vaikai anksčiau Velykų dieną po pietų eidavo pas kaimynus, krikšto tėvus kiaušinių prašyti.

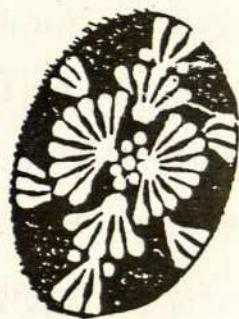
Anksčiau kiaušinius ridendavo įgaubtu loveliu arba parenka stiprų eglės žievės gabalą, kiaušinius ima įskilusius, tik kad šonai būtų sveiki. Vienas lovelio kraštas truputį pakeliamas. Vienas žaidėjas paleidžia savo kiaušinį, po jo kitas, siekia, kad užkliudytų pirmojo kiaušinį – reiškia – kad išlošė tą pirmąjį.

Gera, kad vaikai turi šiam žaidimui įvairiaspalvius kiaušinius. Anksčiau margučių spalvos reiškė: juoda – žemę, raudona – gyvybę, mėlyna – dangų, geltona – derlių, žalia – pavasarį.

Velykos

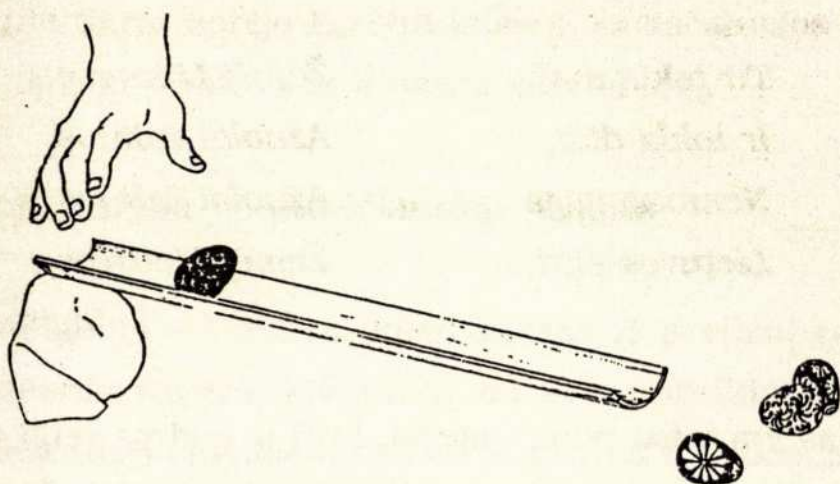

Ritas ritas tie margi
Kiaušinukai keturi:
Žalias, mėlynas, raudonas
Ir gražiai gražiai geltonas.

*Tomas Kasiulis, 11 metų
Šiaulių raj. Sutkūnų km.*

MARGUČIŲ RIDENIMAS

Margučių ridenimo lovelis

Ridenimas yra pats populiariausias velykinis žaidimas. Vaikai susirinkdavo po penkis šešis paprastai ant kalnelio, pasidarydavo griovelį ir ridendavo kiaušinius. Jei kieno kiaušinis kliudydavo svetimą, tai jį galėdavo pasiimti.

Ridentojai lovelį pasidarydavo dar prieš Velykas. Tai lentutė paaukštintais kraštais arba išskaptuota pliauska, o dažniausiai – išlinkusi beržo tošis (kaip parodyta paveiksle). Vieną lovelio galą pakeldavo ant akmens, plytos ar pagalio, o prie kito paberdavo smėlio ar pjuvenų. Ridendavo ir jauni, ir seni. Susidarydavo nemažos grupelės. Vieni ateidavo pažaisti, kiti – pažiūrėti.

Kiaušinių ridentojai turi išsirinkti gerus kiaušinius. Geras žaidėjas turi įvairių kiaušinių: apvalių, pailgų, smailu galu. Apvalus margutis rieda tiesiai. Smailas, išbėgęs iš lovelio, suka į šalį.

Nugalėtoju tampa žaidėjas, surinkęs daugiausia kiaušinių.

LIETUVA — VĖL LAISVA!

*Tu tokia maža
Ir tokia didi,
Nemuno vaga
Lietuvos širdy.*

*Žemėj Lietuvos
Ažuolai žaliuos,
Ažuolai žaliuos
Žemėj Lietuvos.*

Sigitas Geda

Ažuolas yra labai tvirtas medis, kurį ir audros retai išverčia. Jo šaknys plačiai išsiraizgiusios ir įsitvirtinusios gimtoje žemėje. Poetas Geda žodžiais „Žemėj Lietuvos azuolai žaliuos“ palygina Lietuvą su tvirtu azuolu. Nors iš istorijos žinome, kad Lietuva daug kartų buvo pavergta, tačiau visada išsikovojo laisvę.

KOVO VIENUOLIKTOJI

Mokykloje vyksta neįprasta istorijos pamoka. Mokytojas neklausinėja kas yra užduota. Jis klausia mokinių vieno dalyko:

— Ar žinote kokia šiandien yra diena?

Visi mokiniai žinojo – kovo 11-oji.

— Taip, šiandien yra kovo 11-oji. Tą dieną 1990 metais buvo atkurta Lietuvos nepriklausomybė. Aukščiausioji Taryba nutarė išsivaduoti iš galingos Sovietų Sąjungos ir tapti laisva išleista. Partizanai aukoję už ją savo gyvybę. Daugelis ištremtų į Sibirą mirė, nesulaukę laisvės ryto. Lietuvos žmonių širdyse neužgeso laisvės troškimas. Reikėjo tik tinkamo momento, kad jis išsiveržtų. Ir tas momentas atsirado 1988 m. vasarą. Trokštantys laisvės

žmonės susibūrė į Lietuvos sąjungą. Į ją įsijungė beveik visas kraštas. Į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą žmonės išrinko daug asmenų, kurie tikrai norėjo kraštui laisvės. Aukščiausios Tarybos pirmininku išrinko profesorių Vytautą Landsbergį.

Aukščiausioji Taryba – aukščiausioji valdžia

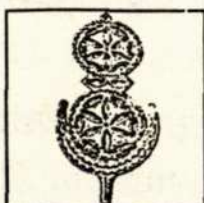
Lietuvos sąjūdis – 1988 m. kilęs sąjūdis iš pradžių reikalavo Lietuvai didesnio savarankiškumo, vėliau – nepriklausomybės. Sąjūdžio veikla turėjo lemiamą reikšmę Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui.

Kaziuko mugėje

Kiekvienas kraštas turi savų švenčių, savų linksmybių. Vilniuje nuo seno garsi Kaziuko mugė. Jai rengiamasi per visus metus. Moterys renka žoleles, gėles, jas džiovina – vis toms gražuolėms verboms. Vyrai miške ieško tinkamo medžio, o radę drožia, gražina, kad nustebintų visus savo medžio dirbiniais. Nuo medžio drožėjų neatsilieka ir puodžiai. Jų puodynės, puodynėlės traukia pirkėjo akį...

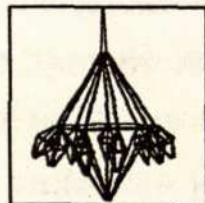
margutis

verpstė

ąsotis

šiaudinukas

IŠ ISTORIJOS LOBYNO

BIRUTĖS PAGROBIMAS

Tai atsitiko apie 1348 metus. Kryžiuočiai užpuolė Baltijos pajūrio pilis. Lietuviai kariai narsiai kovojo ir apgynė Žardės, Gandingos įtvirtinimus. Kunigaikštis Kęstutis leido išvargusiems kariams pailsėti. Tačiau sargyba pranešė, kad jūroje pastebėjo burlaivius su juodais kryžiais, plaukiančius link Palangos uosto. Tuo metu kunigaikščiui Kęstučiui, besilinsint Eketės pilyje, kariai atvedė įtartina žmogų elgetos drabužiais. Jis sukinėjosi Palangos piliakalnio papėdėje netoli šventosios ugnies aukuro. Jis įsiteikiančiai linkčiojo vaidilutėms. Tačiau vaidila pastebėjo, kad elgeta kelis kartus nejučia persižegnojo. Įtartina svetimšalį atvedė pas kunigaikštį. Kęstutis, taurus ir teisingas žmogus, kreipėsi į ji šiais žodžiais:

— Pasakyk, atklydėli, kas tave pasiuntė į Palangą ir kokių tikslų. Pasakysi teisybę, gyvą paleisiu, iki Marienburgo pilies prieigų mūsų karžygiai palydės. Meluosi, vergu liksi.

Šis tylėjo, tačiau prisiminė girdėjęs, jog Kęstutis moka skaityti žmonių mintis.

— Komtūras Winrich fon Kniprė, – prisipažino svetimšalis.

— Kokiu tikslu?!

— Surasti gražuolę Birutę, ją su atplaukiančiais riteriais pagrobti ir nugabenti fon Kniprei...

Kęstutis taip pat buvo girdėjęs, jog Palangoje nežinoma Birutė garsėja savo grožiu ir išmintimi. Tik neįtarė, kad gandas apie tai pasklis taip toli. Kas ji? Valstietė, bajoraitė ar kunigaikštytė? Vadinasi, suimtas tiesą sako. Jį paleido, o pats su karžygiais atėjo į Palangą pasitikti priešų. Atplaukusieji labai nustebo, kai juos, besikeliančius į krantą, pasitiko taiklios lietuvių vilyčios, o užpuolikų metalinius šalmus lengvai skaldė ilgakočiais kirviais. Lietuvių karžygių kalavijai taip pat buvo aštresni. Kryžiuočiai, matydami, kad pralaimės, spruko, kas liko gyvas. O Kęstutis rimtai susidomėjo, kas toji nežinoma Birutė, kurią taip narsiai gynė jis su savo karžygiais.

Vakare kunigaikštis Kęstutis atėjo prie šventosios ugnies aukuro padėkoti dievams už pergalę. Ištiesė rankas į maloniai rusenančią amžinąją liepsnelę. Iš švytinčio aukuro pakilo ilgaplaukė moteris ir nusišypsojo jam. Ar tai ne Laduta, globojanti išimylėjėlius? Kunigaikštis, prisiminęs, kaip paauglystėje meldavosi, garsiai tarė:

— Lado, Lado, Laduta, pasakyk, kur Biruta?...

Ir netikėtai išgirdo:

— Didysis kunigaikšti, ateik rytą prie jūros ant piliakalnio pasveikinti Saulę motinėlą ir ją pamatysi...

Rytą, dar saulei nepatekėjus, Kęstutis užkopė į piliakalnio viršūnę ir pasislėpė už šimtamečio ažuolo. Nepastebėjo iš kur prie aukuro atsirado nepaprastai graži, gelsvakasė, baltais drabužiais vilkinti mergina. Ji taip patiko kunigaikščiui, taip jį pavergė jos grožis, jog, pamiršęs dievo Pakulio rūstybę ir kitus pavojus, švelniai apkabino merginą ir nusinėšė, kur kalno papėdėje jo laukė ištikimas žirgas. Sėdęs į balną su Birute, nušuoliavo,

karžygių lydimas. Kelionės metu išsiaiškino, jog ji – bajoro Vidmanto duktė, deivės Praurimės vaidilutė, pasižadėjusi niekada netekėti. Tačiau ir jai deivė Laduta įkvėpė meilę kunigaikščiui, todėl sutiko būti Kęstučio žmona.

Kai pasiekė Trakų pilį, Kęstutis pasiuntė žygūnus bajorui Vidmantui ir kryžiuočių komturui fon Kniprei, kviesdamas atvykti į jo su mylima Birute kunigaikštiškas vestuves.

*Paimta iš Broniaus Jauniškio
PROTĖVIŲ TAKAIS*

* * * * *

Rečiau vartojami žodžiai:

<i>papėdėje</i>	–	<i>kalno apačioje</i>
<i>įsiteikiančiai</i>	–	<i>įsigerinančiai, įgyjančiai palankumo</i>
<i>prieigu</i>	–	<i>priėjimo vietų</i>
<i>rusenančią</i>	–	<i>pamažu degančią</i>
<i>nušuoliavo</i>	–	<i>šuoliais nubėgo, nujojo</i>
<i>žygūnas</i>	–	<i>pasiuntinys</i>

IŠ PASAKŲ SKRYNIOS

VELYKĖ IR KIŠKELIAI

Toli, labai toli yra Debesų kalnas. Ant to kalno stovi Kevalų rūmai, įvairiaspalvėm plunksnelėm išpuošti. Tuose rūmuose gyvena senutė Velykė. Ji labai graži ir gera. Ji augina labai daug vištelių. Tos vištelės yra įvairių spalvų ir deda nepaprastus kiaušinius: jų kiaušiniai yra baltesni už sniegą ir nedūžtantys. Kurie vaikai gauna tų vištelių kiaušinių, laimi prieš visus draugus, kai ritina Velykų dieną margus velykaičius.

Gražioji Velykė nerimauja ir vištelės nepatenkintos karkia:

— Kar, kar, kar! Kud-ku-da! Ir kurgi tie kiškiai? Jau katučiai ir žibutės žydi, varnėnas švilpauja, o jų vis nėra.

Tuo metu visais takais ir taleliais skubėjo kiškiai pas Velykę į Vištelių dvarą. Visi jie turėjo ant nugarų prisirišę krepšius. Štai ir pribėgo aukštą Debesų kalną. Pakalnėje rado vėjo vežimą – greitutį. Sulipo į jį visi ir užlėkė į Velykės dvarą. Čia jų jau laukė geroji Velykė ir vištelės.

— Sveika, gerbiamoji Velykė, – sušuko visi kiškiai. Ir gražiai nusilenkė pasisveikindami.

— Sveikučiai, mieli kiškiai, – atsakė Velykė.

— Kar, kar, sveikučiai, – sukarksėjo vištytės.

— Atvykom prašyti nedūžtančių kiaušinių, – pasakė drąsiausias kiškis.

— Numarginsim, išpuošim juos ir Velykų rytą geriems vaikučiams nunešim, – pasakė kitas.

— Puiku! – atsiliepė Velykė. Tik pirma patikrinsiu, ar visi vaikai yra geri. Ji užsidėjo akinius, kurie buvo panašūs į žiūronus. Atidarė plačiai rūmų langą ir ėmė žiūrėti žemyn į žemę.

— Vaje, vaje, kiškeliai, ką aš matau! Du berniukai mušasi. Viena mergytė numetė knygas ant žemės, plėšo sąsiuvinius. Va, kita meluoja mamytei. O čia berniukas atima žaisliuką nuo mažo broliuko. Dar vienas berniukas tinginiauja, nenori rašyti, – sušuko nuliūdusi Velykė. — Tiems neduokit velykaičių iš mano dvaro. Tik gerus vaikus apdovanokit. Man liūdna ir graudu, kad tiek daug negerų vaikų, – pasakė liūdnai Velykė.

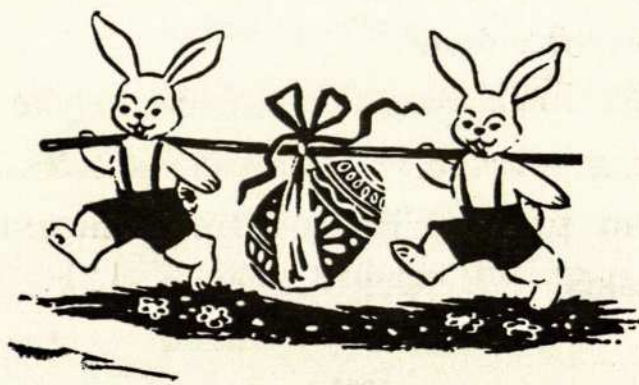
— Ir mums liūdna – sucypė kiškeliai.

Susiūbavo, sulingavo Debesų kalnas, ir Velykė išnyko, o kiškeliai atsirado pakalnėje. Visų pintinėlės buvo pilnos puikių nedūžtančių kiaušinių.

Kiškeliai dažė, margino kiaušinius septynias dienas. Kai Velykų rytą bažnyčios varpas sugaudė:

— Bam-bam-bam! Velykos jau! Kiškeliai pasileido bėgti pas vaikus. Jie nešė geriems vaikams gražius margučius.

Ar visi vaikai gavo po nedūžtantį margutį, žino tik kiškeliai ir vaikai.

MŪSŲ KŪRYBA

TIKRA TIESA

Buvo 2096 m. kovo mėn. 15 d. Temperatūra lauke buvo 120°F. Visi žemės gyventojai pakavo savo lagaminus važiuoti į erdves. Saulė darėsi didesnė ir karštesnė.

Ramunė buvo jauniausias žmogus, kuris lipo į erdvėlaivį. Jinai taip pat buvo vienintėlis vaikas savo šeimoje. Jos mamos vardas buvo Jūratė, o tėtės vardas Vincas. Ramunė buvo išlepinta mergaitė. Jos gimtadienis kaip tik buvo tą išvykimo dieną. Jai suėjo 5 metai. Gimtadienio proga ji gavo dovaną – naują robotę.

Robotė kainavo 1,000,000,000 kuplių. Mūsų pinigais tai būtų 190 dol. Ramunei labai patiko robotė. Robotė buvo ateities lėlė. Ji buvo 5 pėdų aukštumo ir 3 pėdų platumo. Buvo galima nupirkti ir rūbus jai. Ramunė ir jos lėlė turėjo beveik visus rūbus, kuriuos buvo įmanoma nupirkti.

Ramunės mėgstamiausias valgis buvo ateities kotletas. Jį valgydavo kartu su bandele. Viduje buvo „siurlotos“, kurios atrodė kaip sūris, bet turėjo salotų skonį. Kotlete irgi buvo „pepurkai“, kurie atrodė kaip popierius, bet turėjo agurkų skonį. Kotletas buvo vienos pėdos aukštumo.

Ramunė įlipo į erdvėlaivį. Kelionė į naująjį pasaulį truko 5 metus. Kelionės metu visi norėjo paliesti Ramunės robotę. Ramunė neleido niekam liesti jos lėlę, nes ji buvo išlepinta mergaitė. Per 5 metus Ramunė neleido niekam liesti jos daiktų. Todėl kitos mergaitės nemėgo Ramunės. Niekas nenorėjo žaisti su

Ramune, nes jinai negražiai elgėsi erdvėlaivyje. Kai Ramunė išlipo iš erdvėlaivio, ji viena ėjo apžiūrėti naująjį pasaulį.

Naujoji planeta buvo keistos spalvos. Medžiai buvo rožinės spalvos. Žolės buvo mėlynos spalvos. Dangus buvo raudonas. Kalnai buvo geltoni. Po keletos valandų vaikščiojimo per miškus ir kalnus, Ramunė nieko gero nesurado.

Kai ji pradėjo grįžti namo, ji išgirdo garsus iš po žemės. Ten kalbėjosi „peliūtai“. Ramunė žinojo apie „peliūtus“ iš savo istorijos knygos. Jie buvo pusiau pelės ir pusiau liūtai. Ramunė išsigando, kai jinai išgirdo, ką jie kalbėjo. Kažkas iš peliūtų tarė: „Šitie žmonės neturi jokios teisės mūsų krašte viską užimti“. Kitas peliūtas kalbėjo: „Reikės juos eiti mušti. Jie nežinos, kad mes ateiname, ir jie nebus pasiruošę su mumis kariauti. Mes visus užmušime“. Ramunė daugiau nenorėjo klausytis. Ji greitai parbėgo namo pasakyti visiems, ką jinai buvo išgirdusi.

Žmonės jos neklausė. Jie žinojo, kad niekas nenorėjo su ja žaisti. Jie manė, kad ji gal buvo paveikta per daug savo vaizduotės.

Ramunė pradėjo rūpintis dėl savo gyvybės. Ji pastatė labai saugų namą, kuriame buvo vietos tik trimis žmonėms. Tie trys žmonės buvo jos tėvai ir ji. Ten sudėjo maisto. Daugumas maisto buvo ateities kotletai. Ramunė sudėjo pakankamai maisto trimis „fotams“. Tai mums būtų 3 metai.

Taip kaip Ramunė buvo girdėjusi „peliūtus“ kalbančius, gyvuliai atėjo ir pradėjo muštis. Po 3 „fotų“ gyvenimo name Ramunės šeima turėjo eiti susirasti daugiau maisto. Kai jie ėjo per laukus, ieškodami vandens ir maisto, jie surado savo senąjį erdvėlaivį. Tuomet, kai jie pamatė jį, „peliūtai“ pamatė juos ir pradėjo pulti. Ramunės šeimai nieko kito neliko kaip tik šokti į

erdvėlaivį ir skristi iš to pasaulio. Bet „peliūtai“ nepasidavė. Jie šoko į savo raketą ir nuskrido paskui Ramunės šeimą.

Dabar kai matosi meteoritų lietus, tai žinome, kad ten tikrai skrenda „peliūtai“ paskui Ramunę ir jos šeimą.

*Rima Kuprytė,
laimėjusi II-ją vietą 1996 mokslo metų
skelbtame Švietimo tarybos rašinių konkurse*

ROBOTAS

Vytautė Žilinskaitė

Robotas mokėjo atsakinėti į klausimus, kurie buvo surašyti lentoje. Parodos lankytojai iš eilės užduodavo juos robotui.

— Koks tavo vardas?

— Mano vardas Dondonas.

— Kur tavo gimtinė?

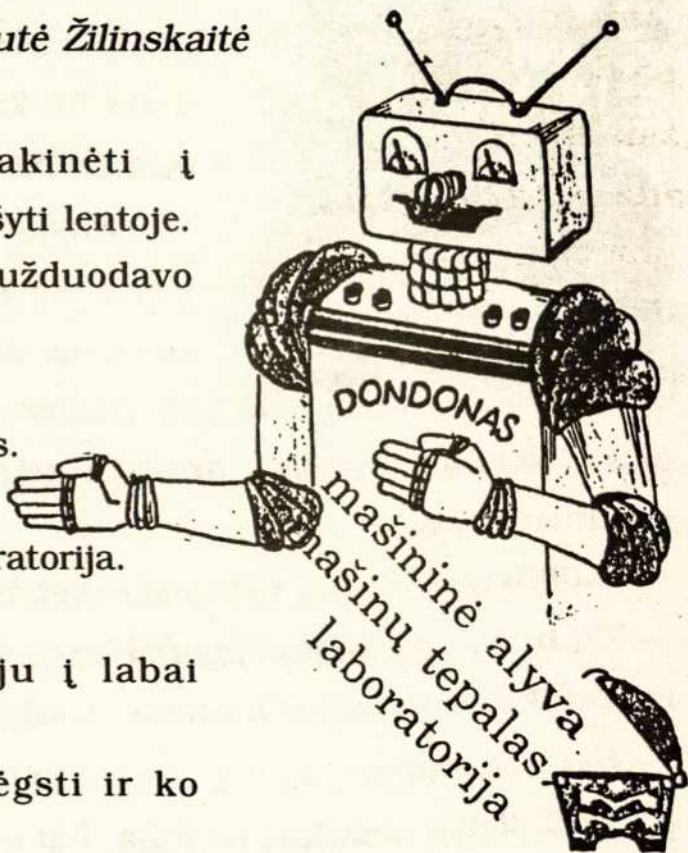
— Mano gimtinė yra laboratorija.

— O ką tu dabar veiki?

— Aš dabar atsakinėju į labai negudrius klausimus.

— Ką tu labiausiai mėgsti ir ko labiausiai nemėgsti?

— Labiausiai mėgstu mašininę alyvą, o labiausiai nemėgstu grietininių ledų su abrikosų uogiene.

Nuo 1864 metų iki 1904 metų Lietuvoje buvo uždrausta spauda. Knygos buvo spausdinamos Prūsijoje ir knygnešių pargabenamos į Lietuvą. Kuo valdžia labiau persekiojo, tuo lietuviai labiau kovojo. Kuo daugiau knygų knygnešiai atgabeno ir platino, tuo daugiau žandarai juos gaudė.

Pasiskaitykime rašytojo Prano Mašiotto apsakymėlį

KAZIUKAS – KNYGNEŠIO PADĖJĖJAS

Šalnius apie savo žygius niekam nesipasakodavo. Tik žmona žinodavo, kada jis knygų išeidavo. Kaziukas tik numanydavo, kur tėvas keliauja.

Knygnešio padėjėju Kaziukas pasidarė visai netikėtai. Kartą buvo susitaręs su kaimynų berniukais susitikti jų alksnyne. Jau buvo beeinantis prie seno alksnio, kur trys draugai mėgdavo pasėdėti, tik pamatė atskubantį tėvą.

— Tenai pas mus kokie du svetimi vyrai ateina, – pasakė jis.
— Tai tu štai paslėpk kur... Čia knygos...

Pasakęs tai, padavė Kaziukui geroką ryšulį, o pats nuėjo namo.

Kaziuką šiurpas supurtė. Ryšulyje buvo knygos. Už knygas, buvo girdėjęs, dabar smarkiai baudžia. Kai pagaus, tai tėvui teks...

Berniukui nereikėjo ilgai ieškoti saugios vietos – alksnynas buvo jam gerai pažįstamas. Tuoju padėjo ryšulį taip, kad ne bet kas galėjo

rasti, ir pats pasislėpė taip, kad galėtų matyti, jei kas iš namų į alksnyną eitų.

Matė, kaip prie vartų tėvą sutiko du keistai apsitaisę vyrai ir nuėjo su juo į trobą.

Nuėjo ir neišeina. Kaziuką nerimas pradėjo kankinti. Ką gi jie tenai taip ilgai daro?

Namie Šalnius rado du žandarus. Juodu sutiko kontrabandininką kiek nusiminę. Laukė, kad jis grįš su knygų ryšuliu, o atėjo tuščiomis rankomis. Šeimininkas pasiūlė įeiti į trobą.

Pasistiprinę žandapai išėjo nepasakę, ko buvo atėję. Gal būtų jį ir pakamantinėję, bet vaišingai sutikti, negalėjo taip nemandagiai elgtis.

Kai žandapai jau buvo gana toli, Šalnius nuėjo savo knygų iš Kaziuko atsiimti.

— Jau svečiai išėjo, – iš tolo šūktelėjo ir ėmė dairytis knygų.

— Aš jas paslėpiau, – pasisakė vaikas.

— Ir gerai paslėpei, kad jų nematau, – patenkintu balsu pasakė knygnešys.

Tik priėjęs ir praskleidęs krūmą, Šalnius pamatė savo ryšulį. Tuoju paėmė jį ir, šį kartą sūnaus lydimas, nunešė padėti į duobę po velėnomis.

— Tai gal man ir išnešioti knygas padėsi, – pasiūlė jis sūnui.

— Tai juk lengvas darbas, – apsidžiaugė Kaziukas.

— Nesunkus, tik reikalauja sumanumo. Duosiu nešioti, tik gerai saugokis.

Vaikas tik rankas patrynė.

Kaziukui paskui dažnai tekdavo išnešioti kaimynams tėvo parneštas knygas. Tą darbą vaikinai atlikdavo paprastai tuo metu, kada nešdavo į laukus pusdienius arba kada darbininkai grįždavo

perpietės ar baigę dienos darbą.

Kai ateidavo pusdienių laikas, jis, pasiėmęs kada pilną laikraščiu ąsotį, kada pintinę su knygomis, eidavo drąsiai laukų keleliais, nebijodamas, kad koks šnipas jį įtars ar žandaras sustabdys.

Vis dėlto ir jį kartą šnipas sustabdė. Kai ėjo pro krūmą, atsistojo vyriškis ir, pastojęs kelią, paklausė:

— O ką gi nešiesi, vaikeli?

— Nieko, – atsakė Kaziukas. —

Ką buvau nunešęs, viską palikau...

— O kur palikai?

— Ten, kur šieną grėbia, – parodė vaikas ranka. — O dabar skubinuosi namo, turiu piemenims pusdienių nunešti.

Šnipas susigėdo kaip į antausį rėžtas ir tik pramurmėjo:

— Tai skubėk, skubėk...

Šalniui tekdavo ir didesnę knygų kiekį kur nugabenti. Tam reikalui įsitaisė šienvežimyje dvigubą dugną. Tarp dviejų eilių lentų tilpdavo gerokai knygų. Kai į vežimą įsidėdavo šiaudų, žagarų ar ko kito, tai niekam ir į galvą neateidavo, kad jo dugnas kitoks nekaip paprastai esti.

Taigi tokiu vežimu Kaziukas turėjo nuvežti knygų už kokių trijų keturių kilometrų. Tai buvo prieš Sekmines.

Susidėjęs knygas į dvigubą dugną, išimetė į vežimą beržo šakų ir

išdardėjo.

Bet vos nuvažiavo kilometrą, pastojo jam kelią žandaras.

— Pavėžink, vaikinuk, – paprašė jis.

— Prašom sėstis, – atsakė Kaziukas.

— O ką čia vežiesi?

— Beržo šakų į miestą.

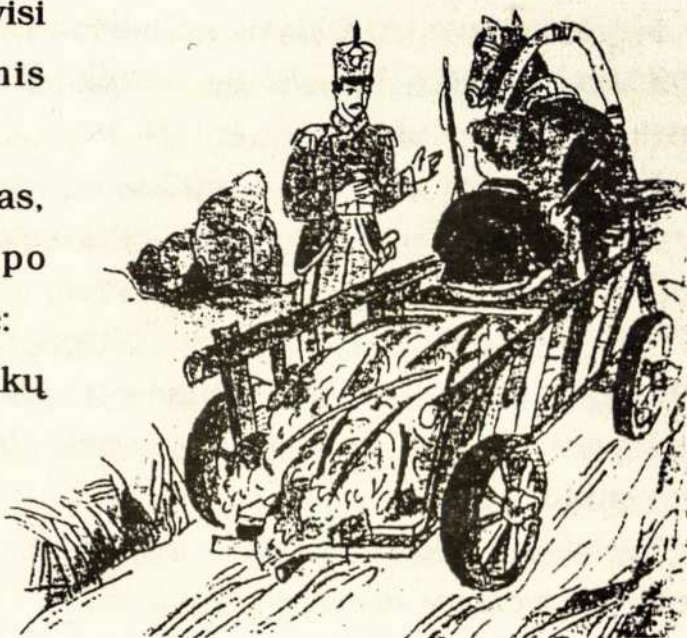
— O ką su jomis veiksi?

— Rytoj Sekminės, tai visi namus beržų šakomis puošiasi.

Žandaras pakilnojo šakas, pavartė. Nieko įtartino po jomis nepastebėjęs, pasakė:

— Kurgi tokių gražių šakų gavai?

— Seną beržą apgenėjom, per daug sodą stelbė, o už šakas gerai moka.

— Na, tai važiuok sveikas, o aš čia į šalį pasuksiu... Sustok.

Rečiau vartojami žodžiai

žandaras – carinės Rusijos policininkas

kontrabandininkas – žmogus, per valstybės sieną slapta gabenantis knygas

pusdieniai – valgis tarp pietų ir vakarienės

perpietė – poilsis po pietų

TIKIU

Irena Šerelienė

SIGUTĖS VELYKOS

Sigutė gulėjo 14-oje ligoninės palatoje. Jos kairioji koja buvo aplipinta storu gipsu ir ypatingomis geležinėmis aukštakai pakelta. Daktaras sakė, kad taip reikšią jai išgulėti dar savaitę.

Šiandien buvo jau Didysis šeštadienis. Ryt – Velykos. Sigutė, beveik verkdamas, galvojo: „Ir turėjo taip atsitikt! Juk tais laipteliais bėgau šimtus kartų, o ši kartą sukliuvau – ir lūžo kojos kaulas... Visos mano draugės ruošiasi šventėms: margina margučius, mieruojasi naujas sukneles, batukus, skrybėlaites... Namuose kvepia močiutės kepami pyragai, mėsyte... Vakare visi eis bažnyčion lankyt Jėzaus, gulinčio kape... O aš turiu gulėti čia ir žiūrėti į tą kvailą koją ir tuos kvailus Mirgos, Guodos ir Aliutės įrašus ant to balto gipso: Greit pasveik! Kokia mergytė, tokia ir kojytė! Linksmų Velykų! Laukiam tavęs! Tavo koja kaip Sniego senis... Ir šiandien niekas neapsilankys, nes neturi laiko...

Tuo metu kažkas lengvai pabarškino į duris. Atsisukusi Sigutė pamatė ateinančią mergaitę storai aptvarstyta galva.

— Labas. Mano vardas – Lora. Aš esu 16-oj palatoj.

Mergaitė kalbėjo angliškai. Sigutė atsakė:

— Labas. Mano vardas Siga. Kas tau atsitiko?

— O... – atsiliepė 7-ia m. Lora, – mes buvom automobilio avarijoje...

— Ar sunkiai tave sužeidė?

— Aš nieko neprisimenu. Po operacijos tėvelis tik paaiškino, kad daktarai turėjo išimti vieną akį.

— Ach... – susigūžė Sigutė, – kaip baisu... — Tai kaip bus, kai nuims tvarsčius?

— O, bet aš turiu antrą akį! – šypsodamasi atsakė Lora. — Kai galva susveiks, man į prarastos akies vietą įdės stiklinę akį.

— Kaip baisu, kaip baisu, – tyliai atsakė Sigutė.

Ilgai dar kalbėjosi mergaitės. Sigutė sužinojo, kad ir Loros mamytė, labai sužeista, guli toj pačioj ligoninėj. Ji dar negalinti mamytės lankyti. Ją lanko tik tėvelis po darbo, vakarais.

Lorai išėjus, Sigutė tyliai verkė. Užmigusi ji sapnavo, kaip pas ją atėjo prisikėlęs Jėzus su savo Mamyte Marija. Jie atėjo per žiedais mirgančią pievą ir atsinešė po leliją. Jėzus, šypsodamasis, davė savo leliją Sigutei, o švč. Marija, paduodama antrą leliją, nuostabiai skambančiu, švelniu balsu pasakė: „Šitą nunešk Lorai.“

Sekantį rytą Sigutė, slaugės aptvarkyta, meldėsi į prisikėlusį Jėzų: „Brangus Jėzau! Sveikinu Tave. Tu taip kentėjai ir mirei už mus. Tu prisikėlei ir atnešei džiaugsmą. Ačiū Tau. Aš vakar niurnėjau, bet Tave vistiek labai myliu. Laimink, prašau tėvelius, močiutę, tetą Agotėlę ir... prašau, leisk greit pasveikti Loros mamytei ir Lorai. Laimink juos visus. Amen.“

Šį rytą Sigutei viskas buvo gražu: švietė saulutė, maloniai šypsojosi slaugė, net ir koja buvo beveik graži: draugų įrašai buvo mieli, net juokingi.

Po pietų Sigutę aplankė tėveliai ir močiutė. Ji gavo net du krepšelius dovanų. Viename krepšelyje buvo saldainiai, pyragėliai ir nauja knygutė, o antrame – trys gražūs margučiai. Juos svogūnų lukštais nudažė močiutė, o dailiai išskutinėjo mamytė. Trečioji dovana buvo nuo tetos Agotėlės: jos pačios išauginta balta lelija.

Sigutė, pasidžiaugusi dovanomis, švelniai paprašė mamytės: „Mamyte, išimk man tą knygutę. Dabar, prašau įdėk į tą krepšėlį vieną margutį ir nunešk į 16-ą palatą mano naujai, gerai draugei Lorai. Prašau, pabūk su ja. Loros mamytė – taip pat ligoninėj...“

Sigutės mamytė mielai sutiko aplankyti Lorą. Net ir močiutė nuėjo kartu.

<i>gipsas</i>	–	<i>panašus į kreidą mineralas; gipsu aptraukia, sutvirtina sulaužytą kaulą, sąnarį</i>
<i>niurnėti</i>	–	<i>negarsiai reikšti nepasitenkinimą</i>
<i>palata</i>	–	<i>ligoninės skyrius; atskiras ligoninės kambarys ligoniams</i>
<i>susigūžti</i>	–	<i>susipausti į krūvą, susitraukti</i>
<i>tvarstis</i>	–	<i>žaiždos ar šiaip skaudamos vietos tvarstomasis raištis</i>

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

PAKALBĖKIME APIE SPORTĄ IŠ ESMĖS

Jau antri metai „Eglutės“ puslapiuose rašau apie sportą. Iki šiol jau teko pristatyti ne vieną lietuvių žymųjį sportininką, garsinantį Lietuvos vardą pasaulyje. Teko užsiminti ir apie kelias sporto šakas, kuriomis reikėtų daugiau susidomėti.

Vien tik faktas, kad „Eglutės“ dabartiniai leidėjai stengiasi duoti medžiagos apie sportą, džiugina visus tuos, kurie jau seniai pradėjo propoguoti fizinį lavinimą ir sportą kaip būtiną priemonę, norint išsivystyti pilnaverčiu žmogumi.

Aš manau, jog ir jaunieji šio žurnalo skaitytojai nepraleidžia progos paskaityti šių mano rašinėlių ir tokiu būdu gali sužinoti šį tą naujo arba įdomaus. Gal tik jauniems skaitytojams kartais yra sunkoka suprasti mano mintis, nes nevisada galima nujausti, kas jauniems yra arčiau širdies. Todėl būtų gera, kad šias eilutes skaitantieji redakcijai parašytų laiškėlius ir išsakytų savo nuomones dėl talpinamos medžiagos.

Ši kartą norisi padiskutuoti temą – Kodėl moksleiviai mažai juda. Ji buvo jau gerokai anksčiau gvildenta Lietuvoje. Pasirodo, kad nežiūrint kur mes begyventume, jaunimo norai ir apsisprendimas įvairiais klausimais yra panašus.

Dažnai vaikų ir paauglių norą fiziškai lavintis mažina neigiamas kai kurių suaugusių požiūris į kūno kultūrą ir sportą. Dažnai ir patys jaunuoliai mieliau laiką praleidžia prie televizijos, klausydamiesi muzikos, tik ne sporto aikštėse, salėse ar lauke. Todėl dažnai matome gerokai aptukusių jaunuolių, kurių nevilioja joks sportas. Net mokyklose jie stengiasi nuo sporto išsisukti, teisindamiesi įvairiais negalavimais. O dažnai šie negalavimai ir atsiranda dėl stokos sporto.

Čia būtų galima daug aiškintis apie sporto naudą. Atsiminkime posakį: sveikame kūne – sveika siela. O kūno sveikatą galima dažnai palaikyti tik vien per sportą!

AR ŽINAI?

KAS GYVENA PO ŽEME?

Visą vasarą basomis lakstę po pievas, turbūt nė nesusimąstėte, koki sudėtingą gyvenimą slepia tankus žolės kilimas? O dirvožemis, išvarpytas susiraizgiusių šaknų, taip pat alsuoja ir pilnas gyvybės...

Dirvožemis – tai daugelio augalų liekanos, virtusios derlinga žeme. Jei išmatuotume augalų šaknų bendrą ilgį, susidarytų daugybė kilometrų. Tačiau šaknims, o ir pačiam dirvožemiui, reikia „kvėpuoti“ – t.y. reikia oro ir vandens. Čia ir praverčia įvairūs požeminiai gyviai.

Arčiausiai žemės paviršiaus įsikūrę *skruzdėlių* urveliai. Jie dažnai glaudžiasi prie pat žolės šaknų. Skruzdžių namai – tai daugybė horizontalių ir vertikalinių „koridorių“ ir „salių“. Jomis augalų šaknis gerai pasiekia oras.

Dirvą gerai supurena ir išvėdina *sliekai*. Skersai ir išilgai jie varpo dirvožemį, o į paviršių išstumia nedidelius perdirbtos žemės gumulėlius.

Sliekais mėgsta pasmaliziauti *kurmis*. Palyginus su šių rausikų koridoriais, skruzdžių nameliai – tik menkos skylutės. Energingai darbuodamasis stipriomis letenomis, primenančiomis kastuvus, kurmis išrausia sau takus 1 m gylyje. Jo urvais vanduo ir oras patenka į gilesnius dirvožemio sluoksnius.

Kuklus *lauko pelės* urvelis – netoli žemės paviršiaus. Šiai graužikei dažnai reikia saugoti kurmio... Na, o kiti graužikai,

pavyzdžiui, **kirstukai**, mėgsta ramybę – jie urvelius įsirengia labai giliai po žeme...

Dirvožemis – tūkstančių smulkių vabzdžių ir kirmėlaičių „namai". Jei į žiupsnį žemės pažvelgsime pro padidinamąjį stiklą, išvysime žemėje knibždant ir ryškiai ugninės spalvos **dirvinę erkutę**, ir kirmėlaites **nematodes**, ir **šimtakojus**, ir įvairių vabzdžių lėliukes... Kai kurie iš jų gyvena amžinoje tamsoje ir niekad neiškyla į žemės paviršių. Visi jie reikalingi: jų dėka augalų likučiai tampa trąšiu dirvožemiu.

Na, o jei pažvelgsime pro mikroskopą, pamatysime daugybę visokių **bakterijų**. Jos padeda grečiau suirti šaknų ir lapų likučiams. Tai jos suteikia dirvai specifinį šviežiai suartos žemės kvapą. Kai kurie dirvožemio **mikrobai** gali sukelti ligas, tačiau nuostabiausia, jog kai kurie, pvz., penicilinas ir streptomocinas, įeina į vaistų sudėtį!

Netrukus pirmosios rudens šalnos visus požemio pasaulio gyvius paragins ruoštis ilgam žiemojimo metui. Jie pasitrauks gilyn į žemę ir ilgam ilgam apmirs.

Užduotys: 1) Nuspalvink šiuos gyvūnėlius. Ar mokėsi papasakoti, kur jie gyvena ir kuo minta? 2) Parašyk pasakėlę pagal nupieštą paveikslėlį.

KAS GIRELĖJ

Kazys Jakubėnas

Kas girelėj, kas girelėj,
Kas žalioj dedas?
Vaikšto kiškis ir kiškienė
Ir kiškelį vedas.

Kiškis lazda rankoj laiko,
O kiškienė – skėtį.
O kiškelei mažutėliui
Linksma bėginėti.

— Kad atbėgtų, kad atlėktų
Čia šunytis piktas, –
Greit jam šonuose kaulelio
Sveiko nepaliktų!

Taip kalbėjo senis kiškis
Ir lazda grūmojo.
O kur buvęs – kur nebuvęs,
Štai, šunytis loja.

Metė kiškis savo lazda,
 O kiškienė skėtį,
 O kiškiukas vos bespėjo
 Iš paskos dulkėti.

Toj girelėj, toj žaliojoj
 Šitaip tai nutiko,
 Kad ant kelio vien tik skėtis
 Ir lazda beliko.

SURASK 15 SKIRTUMŲ!

Nupiešė Rasa Dagienė

Prikrito sniego sulig
tvorom. Smagu lauke
pasiausti. Bet kodėl ši
mergaitė liūdna?

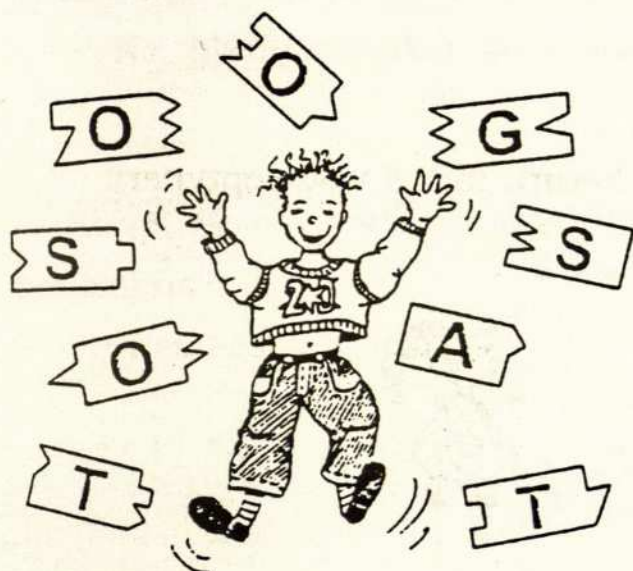
lšdykėlis vėjas iš jos
kažką nugvelbė ir
nupūtė toli toli. Ką?

Į horizontalius langelius
surašyk visus mergaitės
apdarus ir pažymėtame
vertikaliame stulpelyje
perskaitysi nupūsto
daikto pavadinimą.

Somane ir nupiesė. Ramūnė Batckienė

JUOSTELĖ

Sudėk sukarpytą juostelę,
perskaityk žodį ir sužinosi,
kodėl taip džiaugiasi
berniukas.

Iš pradžių griaudžia smarkiai, paskui – vos vos.
Pasiklausęs Jonukas svarsto:

— Ar griaustinis turi mažų griaustinukų?

...

Į nepaklusnų mokinį kreipiasi mokytojas:

— Ar tu kada nors klausaisi sąžinės balso?

— Nežinau, per kokią programą ją transliuoja,

– atsako šis.

...

— Kiek tau metų?

— Septyneri.

— Negali būti!

— Pernai buvo trys, šiemet – keturi, tad iš viso septyneri!

...

— Mama, ko atėjo teta?

— Šiaip sau, pasėdėti.

— Ar ji namie neturi kėdžių?

Gelbėtojas, prisiryęs valtimi prie vieno plaukiotojo, klausia:

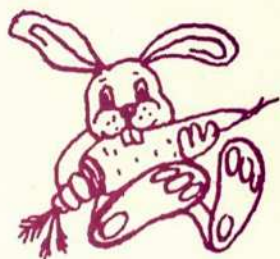
— Pone, čia visi su maudymosi kostiumais, tik jūs vienas su švarku. Kodėl?

— Todėl, kad visi maudosi, o aš – skęstu!

...

— Kodėl tu manai, kad morkos stiprina regėjimą?

— Todėl, kad niekada nemačiau zuikio su akiniais.

...

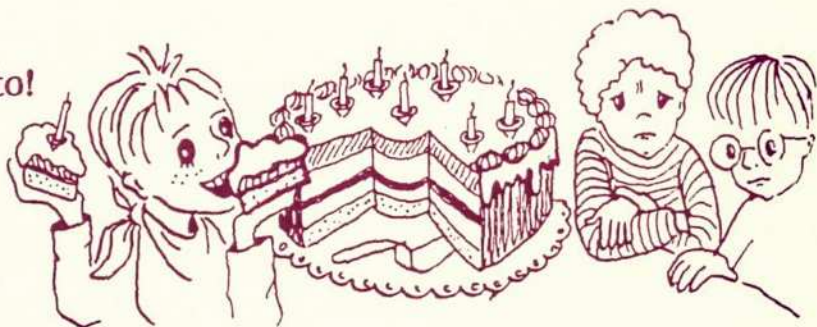
Pavalgiusi Laimutė rengiasi dėti šaukštelį prie kitų į stalčių. Mama sako, kad pirma jį reikia nuplauti. Laimutė nenusileidžia:

— Ne, plauti nereikia, aš švariai jį nulaižiau.

...

— Kodėl iš visos klasės pasikvieteį į gimtadienį tik tuos du berniukus?

— Jie nemėgsta torto!

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Rasai Karvelienei už 35 dol. auką

Birutei Butėnienei už 5 dol. auką

Vaidai Mikuckienei už 10 dol. auką

Lietuvos vaikų globos būrelis „Saulutė“ šiais metais užsakė 22 „Eglutės“ prenumeratas, kurios yra siunčiamos į vaikų globos namus Lietuvoje. „Eglutė“, vienintelis vaikams leidžiamas žurnalas užsienyje, yra mielai laukiamas ne tik Amerikoje, bet ir Lietuvoje.

„Eglutės“ redakcija yra dėkinga „Saulutės“ būreliui už šio žurnalo rėmimą.

Lithuanian Educational Council of the USA
 13648 Kickapoo Trail Lockport, IL 60441 Tel. 708 - 301-6410